

TAPAHTUMIEN YÖN 2012

ELÄMYKSELLISYYS

Haastattelu- ja havainnointitutkimus
kulttuuritapahtumasta

Tiina Käki
Miina Nupponen

Opinnäytetyö
Lokakuu 2012
Matkailun koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma

TIINA KÄKI & MIINA NUPPONEN:

Tapahtumien Yön 2012 elämyksellisyys

Haastattelu- ja havainnointitutkimus kulttuuritapahtumasta

Opinnäytetyö 50 sivua, joista liitteitä 2 sivua

Lokakuu 2012

Opinnäytetyömme aiheena oli vuoden 2012 Tapahtumien Yön elämyksellisyys. Tapahtumien Yö on yksi Tampereen Teatterikesän viidestä ohjelmistosta. Keskustelimme Teatterikesän organisaation kanssa siitä, mikä olisi mieluista tutkimuskohde. Tapahtumien Yö valikoitui tutkimuskohteeksi sen monipuolisuuden vuoksi, ja elämyksellisyyden näkökulman valitsimme sen ajankohtaisuuden takia. Osallistuvalla havainnoinnilla sekä teemahaastattelujen avulla pyrimme selvittämään kuinka Tapahtumien Yön tapahtumat täyttivät elämyksen elementit sekä eri kokemisen tasot. Analysointimenetelmänämme käytimme Tarssasen ja Kyläsen Elämyskolmio-mallia. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa uutta ja erilaista tutkimustietoa tapahtumasta.

Suoritimme tutkimuksemme 9. elokuuta, jolloin Tapahtumien Yö järjestettiin. Havainnoimme itse viidessä eri tapahtumapaikassa sekä haastattelimme tapahtumiin osallistuneita henkilöitä. Tämän jälkeen analysoimme tapahtumat Elämyskolmion avulla. Aineistonkeruu sujui hyvin ja saimme monipuolisia vastauksia haastateltaviltamme. Tapahtumia analysoidessamme huomasimme, että Elämyskolmion elementit eri kokemisen tasoilla toteutuivat hyvin. Kuitenkin jotkin elementit olivat vahvemmin näkyvillä kuin toiset tapahtumasta riippuen. Elämyksellisyyden analysointi oli välillä haastavaa näin lyhytkestoisessa tapahtumassa.

Tutkimuksemme perusteella Tapahtumien Yötä voidaan kutsua elämykselliseksi kulttuuritapahtumaksi. Tapahtumien Yö tarjoaa kävijälleen kokemista kaikille aisteille niin fyysisellä kuin älylliselläkin tasolla. Eri elämyksen elementit korostuvat eri tapahtumissa. Joidenkin elementtien kohdalla elämyksellisyyttä voisi kuitenkin parantaa. Esimerkiksi vahvemmallalla tarinalla tai parantamalla esityksen teknistä laatua. Kokemisen tasoista esimerkiksi motivaation taso oli hankala tutkittava, sillä useimpiin tapahtumiin kävijät tulivat sattumalta. Elämyskolmion ylimmän eli henkisen tason jätimme lähinnä pohdinnan asteelle.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Tourism

TIINA KÄKI & MIINA NUPPONEN:

The Great Nocturnal Happening 2012

The Analysis of Experience by Observation and Theme Interview

Bachelor's thesis 50 pages, appendices 2 pages

October 2012

The purpose of this study was to find out how the elements of experience meet in the The Great Nocturnal Happening of Tampere Theatre Festival. This topic was chosen based on the writers` own interests and knowledge of experiences in tourism. The Great Nocturnal Happening was a versatile and suitable event to explore. Our research methods were participant observation and theme interview. We analyzed our research material with the Experience Pyramid (Tarssanen & Kylänen 2005). The main goal was to produce new information about this event.

The observation took place in five different places where visitors were also interviewed. The collected material was found useful. The five different events were analyzed with the help of elements of meaningful experience and levels of experience. Based on our analysis most of the elements of experience were met on the levels of experience that individual can reach. Depending on the event some of the elements were found more visible.

As a conclusion it can be said that The Great Nocturnal Happening meets the requirements of an experience. However, some of the elements can be improved in order to enhance the experience. In general The Great Nocturnal Happening provides something for every sense and it is a positive cultural experience.

Key words: experience, culture, event, The Great Nocturnal Happening

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUSSUUNNITELMA	6
2.1 Tutkimuksen kohde	6
2.2 Käsitteet ja teoria.....	7
2.3 Tutkimuskysymykset.....	13
2.4 Aineisto ja menetelmät	14
2.5 Tutkimuksen kulku.....	15
3 TAPAHTUMIEN YÖ	17
3.1 Tapahtumien Yön taustaa	17
3.2 Tapahtumien Yö vuonna 2012	17
3.3 Lasten Tapahtumien Yö	18
3.4 Tanssi ja musiikki Tapahtumien Yössä.....	18
3.5 Taide, kirjallisuus ja seurakunnat Tapahtumien Yössä	19
3.6 Tapahtumien Yön muut tapahtumat	19
4 TAPAHTUMIEN YÖN ELÄMYKSELLISYYS	21
4.1 Elämyksellisyys ja tutkimamme tapahtumat	21
4.2 Nukketeatterityöpajan elämyksellisyys	21
4.3 Postimies Bidule miimikko esityksen elämyksellisyys	26
4.4 Improvisaatioteatteriryhmä Uuden Kattauksen elämyksellisyys	29
4.5 União da Roseira: Galaktiset karnevaalit-esityksen elämyksellisyys	33
4.6. Tulishowryhmä Flamman elämyksellisyys	36
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	40
6 LOPUKSI.....	44
LÄHTEET	46
LIITTEET	49
Liite 1. Haastattelukysymykset	49

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme on tutkimus Tampereen Teatterikesän Tapahtumien Yön elämyksellisyydestä. Idea tutkimusaiheeseemme lähti omasta kiinnostuksesta kulttuuritapahtumia kohtaan. Elämyksellisyyden näkökulman valitsimme, sillä elämyksistä puhutaan yhä enemmän ja enemmän matkailualalla. Tapahtumien Yö valikoitui Tampereen Teatterikesän ohjelmistosta tutkimuskohteeksemme sen monipuolisuuden ja värikkään ohjelman perusteella.

Tampereen Teatterikesän esitteessä (2012) kuvaillaan teatterifestivaalia seuraavasti: ” Teatterikesän pääosassa on yleisö, jota hemmotellaan uusilla, ainutlaatuisilla kokemuksilla. Keskellä arkipäivää festivaalin hienot esitykset tarjoavat elinvoimaa, herättävät uusia ajatuksia ja jättävät muistijälkiä tutkailtavaksi. Yleisö tapaa niin huippunäyttelijöitä kuin tulevia tähtiäkin ja astuu kriitikon mielenkiintoiseen rooliin virallisissa ja epävirallisissa keskusteluissa ”. Tästä lähti myös ajatus tehdä opinnäytetyö asiakkaan kokemuksesta tapahtumassa.

Tässä laadullisessa tutkimuksessa käytämme tutkimusmenetelminämme osallistuvaa havainnointia sekä teemahaastattelua. Aineistonamme toimii siis omien havaintojemme tulokset sekä haastattelujemme tulokset Tapahtumien Yön kävijöiltä. Näiden perusteella pyrimme analysoimaan Tapahtumien Yön elämyksellisyyttä Tarssasen ja Kyläsen (2005) Elämyskolmiomallin avulla. Tämä työ pyrkii tuottamaan uutta tutkimustietoa tällaisen kulttuuritapahtuman luonteesta. Tapahtumien Yötä ei ole tutkittu aikaisemmin elämyksellisyyden valossa, ja Tampereen Teatterikesän organisaatio ottikin ideamme vastaan avoimesti.

2 TUTKIMUSSUUNNITELMA

2.1 Tutkimuksen kohde

Tutkimuksemme kohde on Tapahtumien Yö, joka on yksi Tampereen Teatterikesän viidestä ohjelmistosta. Tampereen Teatterikesä on vuosittain järjestettävä ammattiteatterifestivaali, joka esittelee suomalaisen sekä kansainvälisen teatterin parhaimmista. Tapahtumien Yö on myös yksi tutkimuksemme käsitteistä ja luvussa 3 käsittelemme tarkemmin Tapahtumien Yötä sekä hieman Tampereen Teatterikesää yleisellä tasolla.

Mielestämme asiakkaan kokemus tapahtumasta ilmenee hyvin Elämyskolmion avulla, joten päätimme tutkia tapahtuman elämyksellisyyttä kävijälle. Tapahtumien Yö on mielestämme sopiva tutkimuskohde tähän tarkoitukseen, sillä se tarjoaa monenlaista koettavaa kävijälle; tanssia, musiikkia, näytelmää, kirjallisuutta, makuja ja mahdollisuuden osallistua. Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksen mukaan elämysteollisuus on yksi nopeimmin kasvavia toimialakokonaisuuksia, minkä takia tutkimus on myös ajankohtainen (LEO: Elämysteollisuus 2010).

Työn tavoitteena on tuoda Tampereen Teatterikesälle arvokasta tutkimustietoa Tapahtumien Yön toimivuudesta elämyksellisenä kulttuuritapahtumana. Samankaltaista tutkimusta elämyksellisyydestä ei ole tehty Tapahtumien Yöstä, joten tutkimustieto on varmasti tervetullutta ja mielenkiintoista. Järjestäjät saavat tietoa asiakkaan kokemuksesta sekä heidän mielipiteistään koskien Tapahtumien Yötä.

2.2 Käsitteet ja teoria

Tutkimuksemme käsitteitä ovat elämys, kulttuuri, yleisötapahtuma sekä Tapahtumien Yö. Teoriana käytämme Tarssasen ja Kyläsen (2005) Elämyskolmio-mallia.

Elämys

Tutkimuksemme tärkein käsite on elämys. Elämys on hyvin moniulotteinen käsite ja se voidaan ymmärtää usealla eri tavalla. Esimerkiksi Nykysuomen sanakirjan (2002, 15) mukaan elämys on ”voimakkaasti vaikuttava kokemus, tapahtuma tai muu sellainen, joka tekee voimakkaan vaikutuksen”. Elämys määritellään moniaistisena, positiivisena ja kokonaisvaltaisena tunnekokemuksena, joka voi tuottaa kokijalleen henkilökohtaisen muutoskokemuksen (Tarssanen 2009, 11).

” Käsitteenä elämys tarkoittaa emotionaalista kokemusta, jolla on positiivinen, kohottava vaikutus ” (Borg, Kivi & Partti 2002, 25). Elämystä ei luokitella vain psykologiseksi tilaksi, vaan se on myös tekemiseen liittyvä prosessi. Tekemisen halu loppuu, kun elämys on koettu. Elämys pitää sisällään niin psyykkisiä kuin praktisiakin elementtejä. Psyykkinen toiminta perustuu ajatuksen tasolla tekemiseen, mielikuvituksellisuuteen ja suunnitteluun, kun taas praktinen toiminta konkreettiseen ja fyysiseen tekemiseen. (Borg, Kivi & Partti 2002, 25-28.)

Elämystä voi tutkia neljän eri osa-alueen kautta, joita ovat Pinen ja Gilmoren (1999, 30) mukaan kokijan aktiivisuus tai passiivisuus riippuen siitä, osallistuuko hän itse tekemisen kautta vai onko hän vain sivusta seuraaja. Toiset kaksi ulottuvuutta ovat omaksuminen ja uppoutuminen sen mukaan, kuinka vahvasti henkilö on kontaktissa tapahtumaan ja sen ympäristöön. Pine ja Gilmore jaottelevat elämyksen kokemisen neljällä eri tasolla, joita ovat viihteellinen, esteettinen, opetuksellinen sekä eskapistinen taso. Ihmisen seuratessa jotakin tapahtumaa kuitenkin uppoutumatta siihen, elämys on enemmänkin viihteellinen. Elämys on esteettinen, kun katsoja on passiivisena kokijana, mutta kuitenkin uppoutuu näkemäänsä. Todellisuuspakoiseksi elämystä voi kutsua kun kokija osallistuu siihen aktiivisesti ja on uppoutunut tekemiseensä. Aktiivinen osallistuminen sekä asian omaksuminen puolestaan mahdollistaa opetuksellisen elämyksen. (Pine & Gilmore 1999, 30.)

Kokemisen tasojen ohella elämystä voi tarkastella myös tietoisuuden tasojen kautta. Tietoisuuden tasoista ensimmäinen on havaitseminen. Kokija tekee jonkin aistinhavainnon tapahtuvasta asiasta. Aistinhavainnot luovat elämykselle siis peruslähtökohdan. Elämys ei voi rakentua pelkästään aistinhavaintojen perusteella, vaan tärkeää on merkityksen antaminen havainnolle. Merkityksen antaminen puolestaan riippuu yksilön omista aiemmista kokemuksista ja ympäröivästä kulttuurista. Elämys on henkilökohtainen kokemus ja sitä ei voi tutkia irrallaan yhteisön kulttuurista. (Borg, Kivi & Partti 2002, 26.) Tämä seikka pitää myös ottaa huomioon tutkiessamme Tapahtumien Yön elämyksellisyyttä kävijälle.

Kulttuuri

Toinen tutkimuksemme käsitteistä on kulttuuri. Voidaan sanoa, että kulttuuri on läsnä kaikkialla elämässämme ja yhteiskunnassa. Jokaisessa kulttuurissa on omat symbolinsa, joiden kautta sen kulttuurin ihmiset ymmärtävät ja tulkitsevat havaitsemaansa. Esimerkiksi tietyt käytösmallit ja ajatustavat ovat siis kulttuurisidonnaisia, joten tulkitsemme ympäröivää maailmaa oman kulttuurimme pohjalta. Kulttuuri on prosessi, joka tuottaa jatkuvasti uusia ilmiöitä. Yksilön ja yhteisöjen luovuus sekä halu rikkoa rajoja synnyttää uusia ilmiöitä vanhojen pohjalle tai niitä vastaan. Erityisesti eri alojen taiteilijat ovat uusien kulttuuri-ilmiöiden edelläkävijöitä. (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 11-14.)

Kulttuuri ja kulttuuritoiminta käsittävät hyvin monenlaisia ilmiöitä. Kulttuuritoiminnasta puhuttaessa ensimmäisenä mieleen tulee eri taiteenlajit: teatteri, musiikki, kuvataide, tanssi, rakennustaide, taideteollisuus, kirjallisuus, valokuvataide ja esimerkiksi elokuva. Myös muita kulttuuritoiminnaksi luokiteltuja ilmiöitä ovat esimerkiksi urheilu ja liikunta, kotiseututyö, erilaiset juhlat ja muut tapahtumat. Matkailussa erityisesti kulttuuritoiminta on usein yksi tärkeä attraktio. Kulttuuritoiminnassa erityisesti henkiset arvot korostuvat aineellisten arvojen rinnalla. (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 11-14.)

Yleisötapahtuma

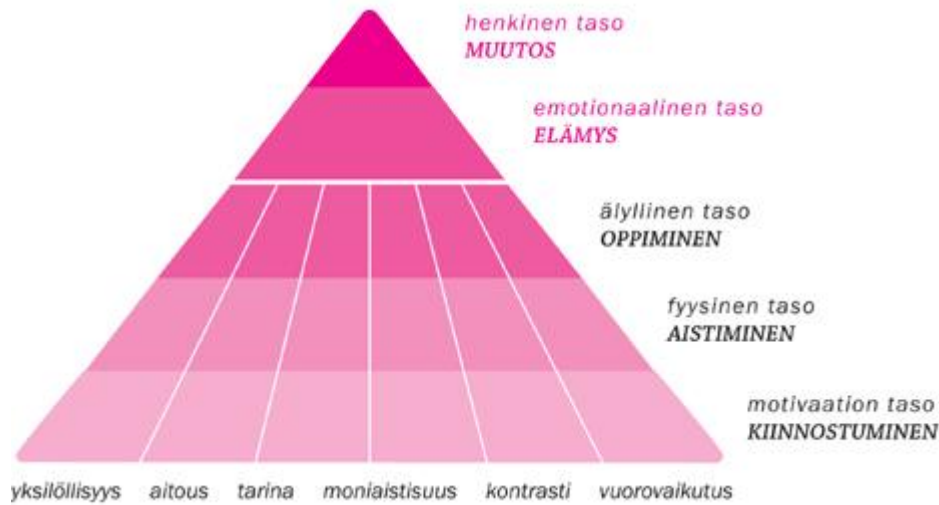
Kauhasen ja Juurakon mukaan (2002, 23, 35) yleisötapahtumaksi voidaan lukea kaikkia aina kulttuuritapahtumista urheilukilpailuihin ja muotinäytöksiin. Kaikille kuitenkin yhteistä on, että tapahtuma on hyvin monitahoinen järjestäjän kannalta. Yleisötapahtumaa voi määritellä seitsemän eri kysymyksen kautta: miksi, mitä, missä, milloin, kenelle, miten ja millaisella mielikuvalla. Tapahtumalla on siis jokin tavoite ja tietty sisältö eli tuote tai palvelu. Tapahtuma on sidottu tiettyyn aikaan ja paikkaan sekä se järjestetään enemmän tai vähemmän ennalta määritellylle kohderyhmälle. Tapahtumaa järjestettäessä tulee ilmi järjestävän yhteisön tapa toimia sekä yhteisön ja yhteistyökumppaneiden imago. Onnistuneen tapahtuman saavuttamiseksi kaikkien näiden elementtien tulisi olla tasapainossa.

Tapahtumien Yö

Tapahtumien yö on Tampereen Teatterikesän yhteydessä järjestettävä poikkitaiteellinen, karnevalistinen tapahtuma koko perheelle. Tapahtumien yössä kävijä saa nauttia muun muassa musiikista, tanssista, runoudesta, musikaaleista, performansseista, improvisaatioteatterista, tuliesityksistä sekä kirjailija esiintyjistä. Tapahtumat ovat suurimmaksi osaksi yleisölle ilmaisia ja niitä järjestetään eri puolilla Tampereen keskustaa. (Tampereen Teatterikesä lyhyesti 2012.)

Viime vuonna 2011 Tapahtumien yössä esiintyi 69 ryhmää, 203 esitystä ja katsojia kävi melkein 60 000. Tapahtumien Yö järjestetään torstain ja perjantain välisenä yönä nimensä mukaisesti. Tänä vuonna Tapahtumien Yö järjestettiin 9.8.2012. Tapahtumien Yö toteutettiin yhdessä kymmenien eri tahojen, esimerkiksi yhdistysten, liikkeiden, seurakuntien ja Tampereen kaupungin kanssa. Tapahtumien Yön ohjelmisto julkaistiin tänä vuonna 13.7.2012. (Pulliainen 2012.)

Elämyskolmio-teoria

KUVIO 1. Elämyskolmio (LEO. Elämyskolmio.2009)

Tämä teorianmalli mahdollistaa niin matkailualan kuin viihde- ja kulttuurialan tuotteiden ja palvelujen elämyksellisyyden tutkimista. Malli kuvastaa täydellistä tuotetta tai palvelua, jonka tasoilla kaikki elämyksen elementit toteutuvat. Tämän teorianmallin avulla tuotteen tai palvelun kriittiset kohdat ja puutteet on selkeästi löydettävissä, ja niitä on helppo analysoida ja kehittää paremmiksi. (Tarssanen 2009, 11.)

Tarssasen ja Kyläsen mukaan (2005) Elämyskolmio koostuu kuudesta eri elementistä: yksilöllisyys, aitous, tarina, moniaistisuus, kontrasti ja vuorovaikutus. Näiden elementtien avulla mitataan elämyksen kriteerejä. Elämyskolmio sisältää myös kokemisen tasoja, joita elämyksen kokija kokee henkilökohtaisesti elämyksen aikana. Nämä kokemisen tasot koostuvat motivaation tasosta, fyysisestä tasosta, älyllisestä tasosta, emotionaalista tasosta sekä henkisestä tasosta. Omassa tutkimuksessamme pyrimme analysoimaan Elämyskolmion elementtien toteutumista jokaisella kokemisen tasolla, joita elämyksen aikana voi kokea. Tapahtumien Yö on tapahtumana kuitenkin liian lyhytkestoinen analyysin kannalta, tutkiaksemme Elämyskolmion ylintä tasoa eli henkisen tason muutosta kävijöissä. (Tarssanen 2009, 12.)

Elämyskolmion elementeistä yksilöllisyys määrittelee sen, ovatko valikoimamme tapahtumat Tapahtumien Yössä ainutlaatuisia ja ennenkokemattomia. Yksilöllisyys määrittelee myös sen, ovatko tapahtumat helposti räätälöitävissä kohderyhmälle kuin kohderyhmälle, ja löytääkö jokainen kävijä tapahtumasta jotakin itselleen mieleistä. Aitous kuvaa tuotteen eli tässä tapauksessa tapahtumien uskottavuutta. Voimme analysoida tapahtuman aitoutta punnitsemalla onko se eettisesti oikein toteutettu. Esimerkiksi onko tapahtumassa esiinnousevia kansainvälisiä kulttuureja kunnioitettu oikealla tavalla. Aitous kuvastaa yksinkertaisimmillaan alueen olemassa olevaa ja aitoa kulttuuria ja elämäntapaa, jonka kokija voi liittää paikalliseen identiteettiin. (Tarssanen 2009, 12-13.)

Myös tarina elementtinä on yhdistettävissä elämyksen aitouteen, sillä yhdistämällä eri elementtejä on helpompi luoda yhtenäinen tarina, joka tempaa mukaansa. Tarinalla saadaan kokemukseen sosiaalinen sisältö ja merkitys tulla katsomaan esimerkiksi juuri tätä tapahtumaa. Tarina jäsenteleä kokemusta avaten juonenkuvioita ja niiden järjestystä. Tällä tavoin sekä yhdistelemällä faktan ja fiktion elementtejä, se voi saada aikaan kokemuksessa olennaisen ominaisuuden eli mielenkiinnon ylläpitämisen. (Tarssanen 2009, 13-14.)

Neljäs elementti, moniaistisuus tarkoittaa sitä, miten kokemuksen aistinärsykkeet ovat harmoniassa keskenään ja tukevat tarinassakin ylläpidettyä teemaa. Jos aistinärsykkeet ovat puolestaan häiritseviä tai niitä on liikaa, saattaa se pilata kokonaisvaikutelman kokemuksen kannalta. Kontrasti elementtinä luo eroa kokijan elämyksen ja arjen välille. Kontrastia on kokea jotakin ainutlaatuista ja normaalista poikkeavaa, jotta voi nähdä itsensä uudesta näkökulmasta, toisenlaisessa ympäristössä ja heittäytyä arjen rutiineista pois vietäväksi. Kontrastia tuotettaessa on tärkeää ottaa huomioon asiakkaiden kulttuuri ja kansallisuus, jotta kokemus olisi jokaiselle yhtä eksoottinen. (Tarssanen 2009, 14.)

Viimeinen elementti, vuorovaikutus on liitettävissä tapahtuman yhteisöllisyyteen, siihen koetaanko elämys yhdessä perheen tai ystäväpiirin kera. Jos kokemus koetaan yhdessä, tulee tietoisuus siitä, että se on yleisesti arvostettu. Yhteinen kokemus luo tunteen yhteenkuuluvuudesta muiden kokijoiden kanssa tai nostattaa heidän sosiaalista statustaan. Vuorovaikutuksen kannalta on myös tärkeää, että elämispalvelun tuottajan ja kävijöiden välillä käydään onnistunutta kanssakäymistä, sillä se mahdollistaa kokemuksen välittymisen kävijälle tiettyssä fyysisessä ympäristössä. (Tarssanen 2009, 14-15.)

Kokemisen tasot kuvaavat sitä, miten asiakkaan kokemus rakentuu motivaation synnystä varsinaiseen kokemiseen, kokemuksen tietoiseen prosessointiin ja siitä emotionaaliseen kokemukseen, joka saa aikaan muutkokokemuksen. Kokemisen tasoista motivaation tasolla motivoitetaan asiakas kokemusta varten, ja luodaan näin odotuksia elämystä kohtaan, josta syntyy kokijan innostus osallistua ja kokea tämä elämys. Motivaation taso voidaan saavuttaa, jos esimerkiksi jo markkinoinnissa täyttyy mahdollisimman moni elämyksen elementeistä. (Tarssanen 2009, 15.)

Fyysisellä tasolla aistit toimivat elämystuotteen tai palvelun kokemisessa pääosassa. Aistit määrittelevät sen, mitä tapahtuu, missä kokija on ja mitä hän tekee. Kokemuksen teknistä laatua voidaan mitata sillä, onko se fyysisesti koettuna mieluinen, ei negatiivisia aistinärsykeitä sisältävä. Aistinärsykkeet, kuten kuumuus ja janon tunne voivat vaikuttaa merkittävästi kokemuksen laatuun. Kolmannella kokemisen tasolla eli älyllisellä tasolla voidaan saavuttaa oppimiskokemus elämystuotteen parissa. Havaittuja aistinärsykeitä prosessoidaan, sovelletaan informaatiota ja muodostetaan mielipiteitä. Näiden mielipiteiden avulla asiakas päättää, onko hän tyytyväinen kokemaansa vai ei. Jos kokemus mielletään positiiviseksi, se tarjoaa kokijalleen mahdollisuuden oppia jotakin uutta tiedostetusti tai tiedostamatta. (Tarssanen 2009, 15-16.)

Älyllisen tason vastakohta, tunnereaktio voidaan saavuttaa emotionaaliosassa, jos tuotteessa tai palvelussa toteutuvat kaikki elämyksen elementit niin älyllisellä, fyysisellä kuin motivaationkin tasolla. Kun asiakas kokee positiivisen tunnereaktion, esimerkiksi iloa tai liikutusta, hän mieltää sen merkitykselliseksi. (Tarssanen 2009, 16.)

Ylimmällä kokemisen tasolla eli henkisellä tasolla kokija voi saavuttaa henkilökohtaisen muutkokokemuksen, kun hän on kokenut voimakkaan, positiivisen, elämyksen kaltaisen tunnereaktion. Muutkokokemus voi johtaa melko pysyviin muutoksiin kokijan mielentilassa, elämäntavassa tai pelkästään hänen fyysisessä olotilassaan. Muutkokokemus merkitsee siis muutosta kokijassa, hänen persoonassaan tai jos hän omaksuu itselleen jotakin uutta. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi uuden ajattelutavan syntymistä tai yllättävien voimavarojen löytämistä itsestään. (Tarssanen 2009, 16.)

Pyrimme siis analysoimaan tämän Elämyskolmio-teorian avulla valitsemiamme tapahtumia ja selvittämään sitä kautta Tapahtumien Yön elämyksellisyyttä. Tutkimuksessa analysoimme Tapahtumien Yötä kolmen alimman kokemisen tason kautta ja pohdimme

myös hieman emotionaalista kokemisen tasoa. Ylimpään, henkisen kokemisen tasoon eli muutokseen emme perehdy tässä tutkimuksessa kovin tarkasti, sillä se vaatisi pidemmän tutkimusprosessin onnistuakseen.

2.3 Tutkimuskysymykset

Elämystuotteiden ja elämyksellisyyden suuren kysynnän vuoksi haluamme selvittää, kuinka Tapahtumien Yö toimii elämyksellisenä kulttuuritapahtumana. Analysoimme tätä Elämyskolmion avulla hyödyntäen keräämäämme aineistoa havainnoinnin ja haastattelujen pohjalta.

Päätutkimuskysymyksenä tutkimuksessamme on Tapahtumien Yön analysointi elämyksen elementtien ja asiakkaan kokemisen tasojen kautta. Tarkentavia alakysymyksiä ovat ” Miten elämyksen elementit toteutuvat kyseisessä tapahtumassa? ” ja ” Kuinka asiakas kokee tapahtuman? ”. Analysoimme siis jokaisen tapahtuman elämyksen elementit erikseen Elämyskolmion kokemisen tasojen kautta.

Tutkimuskysymyksiimme vastaukset esittelemme luvussa 5, jossa kerromme mihin johdopäätökseen tulimme Tapahtumien Yön elämyksellisyyden suhteen. Lopuksi pohdimme, kuinka hyvin onnistuimme vastaamaan juuri näihin tutkimuskysymyksiin, esimerkiksi kuinka toimivia tutkimusmenetelmämme olivat.

2.4 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksemme on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä on kokonaisvaltainen tiedonkeruu, joka pyrkii selvittämään tutkittavan asian luonnetta ja tarkoitusta syvällisemmin. Tiedonkeruun keskiössä suositaan enemmän ihmistä, omia havaintoja ja keskustelua tutkittavien kanssa kuin mittausvälineitä. Laadullisessa tutkimuksessa on tavoitteena paljastaa odottamattomia seikkoja. Aineiston hankinnassa käytetään laadullisia metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat ja ”ääni” pääsevät esille ja kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti. Laadulliselle tutkimukselle luonteenomaista on myös se, että tutkimussuunnitelma ”elää” tutkimuksen edetessä. Olosuhteiden muuttuessa myös tutkimussuunnitelmassa voidaan joustaa ja muuttaa suunnitelmia. Tutkimuksessa käsitellään aineistoa ainutlaatuisena, joten sitä tulee tulkita myös sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007,160.)

Tutkimuksemme on myös case study eli tapaustutkimus. Tapaustutkimuksessa tutkimuksen kohde on tarkasti rajattu, eli se voi olla esimerkiksi yksilö, ryhmä, yhteisö tai alue. Meidän tapauksessamme tutkimuksen kohde on rajattu Tapahtumien Yöhön. Case studyssa käytetään monia eri menetelmiä aineiston keruuseen, esimerkiksi havainnointia, haastattelua ja dokumentointia. Tutkimus on kokeellista ja kuvailevaa, se tulkitsee tiettyä tutkimuskohdetta ja on prosessimaista. (Matala 2010.)

Aineistonkeruumenetelmämme on osallistuva havainnointi. Osallistuvalla havainnoinnilla tarkoitetaan tutkijoiden osallistumista tutkimuskohteen toimintaan ja tekemällä havaintoja siitä (Vilka 2007, 44). Osallistuvalla havainnoinnilla tyypillistä on, että havainnot tehdään tietystä näkökulmasta ja jotakin teoreettista pohjaa hyödyntäen. Havainnointi ei ole vain asioiden ja ilmiöiden näkemistä, vaan myös niiden tietoista tarkkailua. (Uusitalo 1995, 89, Vilkan 2007, 37 mukaan.) Helpottaaksemme aineiston analysointia dokumentoimme Tapahtumien Yössä tekemiämme havaintoja muun muassa muistiinpanoin ja valokuvoin.

Toinen aineistonkeruumenetelmistämme on haastattelu. Se on yksi yleisimmistä keinoista kerätä laadullista tietoa ja sen tavoite on selvittää, mitä yksilö on mieltä jostakin tietystä asiasta. Haastattelu on siis vuorovaikutusta haastattelijan ja haastateltavan välillä, joka tapahtuu haastattelijan aloitteesta. Haastattelija myös ohjailee haastattelun kulkua. (Eskola & Suoranta 1998, 86.) Nauhoitamme haastattelut, jotta materiaalia on hel-

pompi analysoida jälkeenpäin. Litteroimme eli puramme äänitallenteet kirjalliseen muotoon. Käytämme tutkimuksessamme propositiotason litterointia, joka on Kanasen (2008, 80-81) mukaan sanoman tai havainnon muuttamista tekstimuotoon.

Käyttämämme haastattelumuoto on teemahaastattelu. Teemahaastattelussa on tietyt aihepiirit eli teema-alueet, jotka on päätetty etukäteen. Haastattelu voi siis edetä vapaa-
muotoisesti, kunhan kaikki etukäteen määritellyt teema-alueet tulee käytyä läpi. (Eskola & Suoranta 1998, 87.) Teemahaastattelulle tyypillistä on myös se, että se lähtee oletuksesta, jonka mukaan kaikkia yksilön kokemuksia, uskomuksia, tunteita ja ajatuksia voidaan tulkita ilman, että edellytetään tiettyä kokeellisesti aikaansaattua yhteistä kokemusta. Haastattelussa siis korostetaan haastateltavien elämysmaailmaa sekä heidän omia määritelmiään tilanteista. (Hirsjärvi & Hurme 2009,47.)

Tutkimuksemme on siis kvalitatiivinen case study. Tärkeimpinä aineistonkeruumenetelminä ovat osallistuva havainnointi sekä teemahaastattelu. Havainnoinnin ja haastattelujen avulla pyrimme saamaan laadullista tutkimustietoa kävijän kokemuksesta tapahtumassa. Tarkentavat tutkimuskysymyksemme ovat ” Miten elämyksen elementit toteutuvat kyseisessä tapahtumassa? ” ja ” Kuinka asiakas kokee tapahtuman ”. Haastattelun sekä omien havaintojemme avulla odotamme saavamme vastauksia näihin kysymyksiin. Aineiston analysointimenetelmänä käytämme Tarssasen ja Kyläsen Elämyskolmio-teoriaa (2005).

2.5 Tutkimuksen kulku

Luvussa 3 käymme läpi tarkemmin tutkimuksemme kohdetta. Kerromme Tapahtumien Yön taustoista sekä esittelemme tämän vuoden Tapahtumien Yön antia ja hieman myös tilastotietoja. Luvussa 4 käsittelemme Tapahtumien Yön elämyksellisyyttä. Luvussa kerromme aluksi yleisesti elämyksellisyydestä nykyajan trendinä. Seuraavaksi kerromme Tapahtumien Yön tapahtumista, joissa suoritimme haastatteluja ja havainnointia sekä esittelemme haastateltaviemme profiilit. Luvun loppuun käymme jokaisen tapahtuman läpi analysoiden elämyksellisyyttä Elämyskolmion avulla.

Luvussa 5 kerromme tutkimuksemme johtopäätökset, eli kuinka elämyksellisiä Tapahtumien Yön eri tapahtumat ovat ja onko tapahtumien elämyksellisyyttä mahdollista

myös lisätä. Tutkimuksemme viimeinen luku sisältää pohdinnan, jossa arvioimme kuinka hyvin tutkimus onnistui. Liitteenä ovat haastattelukysymyksemme.

3 TAPAHTUMIEN YÖ

KUVA 1. Tapahtumien Yön logo (Pulliainen 2012)

3.1 Tapahtumien Yön taustaa

Tapahtumien Yö on saanut alkunsa Helsingin Juhlaviikkojen Taiteiden Yön innoittamana. Tapahtumien Yö järjestettiin ensimmäisen kerran Tampereen Teatterikesän yhtenä viidestä ohjelmistosta vuonna 1990, ja se on vakiinnuttanut paikkansa osaksi Tampereen Teatterikesää. Viisi eri ohjelmistoa ovat kokonaisuudessaan: Pääohjelmisto, Ohjelmatalta, Encorebaana, OFF-Tampere tapahtuma sekä Tapahtumien Yö. (Miettinen-Kopsa 2012.)

3.2 Tapahtumien Yö vuonna 2012

Tapahtumien Yö järjestettiin tänä vuonna jo 22. kerran, kun taas Tampereen Teatterikesää on järjestetty jo vuodesta 1968 lähtien. Tampereen Teatterikesä on elokuussa järjestettävä seitsemän päivän mittainen festivaali ja Tapahtumien Yötä vietetään torstain ja perjantain välisenä yönä. Tämä poikkitaiteellinen, karnevalistinen tapahtuma tarjoaa

runsaan valikoiman erilaisia kulttuuri esityksiä laajalle yleisölle. Esityksiä on laidasta laitaan aina musiikista kuvataiteeseen ja erilaisiin näyttäviin performansseihin. Mukana Tapahtumien Yötä toteuttamassa Tampereen Teatterikesän ohella ovat useat tampere-laistahot kuten yhdistykset, seurakunnat, liikkeet ja kaupunki. Esitykset ja ohjelmanumerot ovat enimmäkseen itsenäisten ei-kaupallisten toimijoiden käsialaa. (Pulliainen 2012.)

Tänä vuonna Tapahtumien Yö järjestettiin torstaina 9.elokuuta ja tapahtumaan oli ilmoittautunut yhteensä 80 toimijaa. Erilaisia ohjelmanumeroita oli kaiken kaikkiaan 193 ja tapahtumia 70, eri esiintymispaikoissa. Ryhmiä ja järjestäjiä oli mukana 80.

Yhteensä Tapahtumien Yö keräsi 59067 katsojaa, joista ilmaistapahtumiin osallistui 56261 ja maksullisiin tapahtumiin 2796. Mukaan Tapahtumien Yöhön oli ilmoittautunut muun muassa ravintoloita, gallerioita, yhdistyksiä, taiteentekijöitä sekä harrasteryhmiä. Paljon oli aiemmilta vuosilta tuttuja esiintyjiä, mutta joukkoon mahtui myös uusia tapahtumia. Laaja katsojakunta oli otettu huomioon järjestämällä tapahtumia sekä lapsille että aikuisille. Ohjelmistosta löytyi monenlaista nähtävää ja koettavaa. Esitykset koostuivat runoudesta, musiikista, improvisaatioteatterista, performansseista, stand up – komiikasta, kirjallisuustapahtumista ja kuvataiteesta. (Pulliainen 2012.)

3.3 Lasten Tapahtumien Yö

Lapset huomioitiin ohjelmiston sisällössä monipuolisesti ja erilaisia tapahtumia oli runsaasti. Esimerkiksi Lasten minifestarit järjestettiin Väinö Linnan aukiolla ja siellä esiintyivät Sipe ja ystävät sekä Siina ja Taikaradio. Lasten tapahtumia nähtiin myös Lastenkulttuurikeskus Rullassa sekä Työväenmuseo Werstaalla. Suuren suosion saavutti myös graffitityöpaja ”Saa sotkea”, joka tarjosi lapsille luovaa ja hauskaa tekemistä Tamme-lassa. Lasten tapahtumiin otti osaa yli tuhat vierasta. (Pulliainen 2012.)

3.4 Tanssi ja musiikki Tapahtumien Yössä

Useat tanssiesitykset värittivät myös Tapahtumien Yön ohjelmiston kirjoa. Tanssityylejä löytyi niin breakdancesta bellydanceen ja flamencoön. Esityksiä järjestettiin tänä vuonna esimerkiksi uudella Laikunlavalla sekä Siperian ja Väinö Linnan aukioilla. Koskikeskuksessa järjestettävissä Tapahtumien Yön tansseissa pääsi myös yleisö osal-

listumaan tanssin huumaan, kuin myös Tallipihalla Azúcarin kesäsalsassa. (Pulliainen 2012.)

Monipuolisista musiikkiesityksistä pääsi nauttimaan muun muassa Osmonpuiston lauluvalla Kamariorkesteri Tampere Chamberin tahdissa. Legioonateatteri La Murgarumpuryhmä ja Udoka viihdyttivät rumpumusiikin ystäviä. Pyhäjärven rannat soi!- musiikkitapahtuma liikkui yleisöä ympäri Pyhäjärven maisemia muun muassa Laukontorilla, Hatanpään Arboreettumissa sekä Ratinan rannassa. (Pulliainen 2012.)

3.5 Taide, kirjallisuus ja seurakunnat Tapahtumien Yössä

Taiteen ystäville koettavaa tarjosivat useat galleriat, jotka olivat pidentäneet aukioloaikojaan Tapahtumien Yön puitteissa. Esimerkiksi museokeskus Vapriikissa pääsi tutustumaan Lennossa-näyttelyyn ja kokeilemaan Angry Birds- ritsalla ammuntaa.

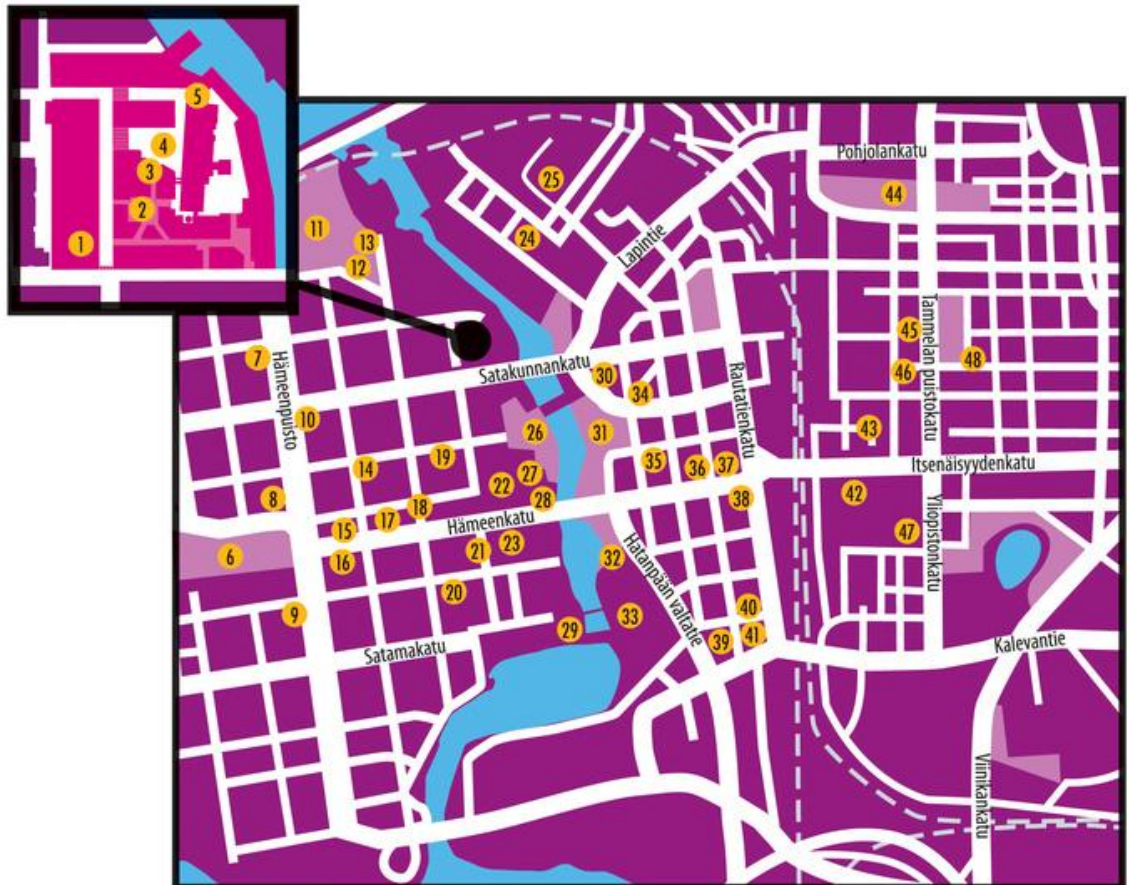
Yleisö pääsi tapaamaan kotimaisia kirjailijoita tamperelaisissa kirjakaupoissa, kuten Suomalaisessa Kirjakaupassa, Akateemisessa Kirjakaupassa sekä TIETOKirjakaupassa. Kyseisissä kirjakaupoissa nähtiin myös paljon muutakin oheisohjelmaa. (Pulliainen 2012.)

Seurakunnat olivat tänä vuonna aktiivisesti osana Tapahtumien Yötä. Ortodoksisessa kirkossa saatiin kokea perinteinen Tuohusten Yö ja Tampereen seurakuntayhtymä vastasi useista kirkkokonserteista, joista eritoten Elvis in the Church! oli yleisön mieleen. Koskipuistossa taas järjestettiin Helluntaiseurakunnan toimesta grillibileet, jossa tarjoi-
ttiin livemusiikkia. (Pulliainen 2012.)

3.6 Tapahtumien Yön muut tapahtumat

Tapahtumien Yön tämänvuotinen erikoisuus oli Pyynikin kirkkopuiston Lepakko-päivystys, jossa tähyiltiin näitä pieniä siivekkäitä. Rosa Meriläisen johtamat Yleiset sulkeiset järjestettiin Tammelan torilla, Nainen punainen -sisällissotaromaanin julkaisun johdosta. Avaruuden ihmeitä tähtitornissa tarjosi Tampereen Ursa. Tapahtumien Yö sisälsi myös kaksi elokuvatapahtumaa: Kahvila Valossa Sigur Ròsin Islannin kiertueeseen perustuva dokumenttielokuva Heima – koti ja Varaosamies lyhytelokuva Elokuva-teatteri Niagarassa. Niagarassa oli myös mahdollista tavata elokuvan tekijöitä. Uutena tulokkaana Tapahtumien Yössä oli Teatterikesän ja Tampereen Valokuvausseuran yh-

teistyönä syntynyt Valokuvauskilpailu. Kilpailun tavoitteena oli saada yleisö osallistumaan aktiivisella ja uudella tavalla. Kilpailuun osallistuminen oli kaikille avointa ja palkinnoksi oli mahdollista voittaa vapaalippuja kesän 2013 Teatterikesään. (Pulliainen 2012.)

KUVA 2. Tapahtumien Yön tapahtumat sijoituivat ympäri Tampereen keskustaa (Tampereen Teatterikesä 2012)

4 TAPAHTUMIEN YÖN ELÄMYKSELLISYYS

4.1 Elämyksellisyys ja tutkimamme tapahtumat

Elämyksellisyys on noussut niin matkailualalla kuin myös muillakin elämän osa-alueilla yhdeksi kasvavimmista trendeistä. Tuotteilta ja palveluilta halutaan yhä enemmän yksilöllisyyttä ja räätälöityjä vaihtoehtoja massaturismin suosion kustannuksella. (Saarinen 2002, 7.) Elämyshakuisuutta lisää myös nykyajan hektinen elämäntyyli ja motiivina usein onkin kontrastin hakeminen arkeen.

Tapahtumien Yön elämyksellisyyttä tutkimme viidessä eri Tapahtumien Yön tapahtumassa havainnoimalla sekä haastatteleamalla tapahtumien kävijöitä. Tapahtumat, joissa vierailimme valitsimme Tapahtumien Yön tuotantosihteeri Emmi Pulliaisen kanssa käydyn keskustelun perusteella. Pulliainen suositteli meille joitakin tiettyjä paikkoja, ja esimerkiksi Laikun lavan käytöstä ja toimivuudesta hän toivoi saavansa tutkimusmateriaalia. Siltä pohjalta valitsimme tapahtumat tutkimukseemme. Nämä kyseiset viisi tapahtumaa olivat: Nukketeatterityöpaja, Postimies Bidule miimikko esitys, Improvisaatio-ryhmä Uusi Kattaus, União da Roseira: Galaktiset karnevaalit ja Tulishowryhmä Flamma. Pyrimme valikoimaan tapahtumia, jotka edustivat eri taiteen aloja ja joiden kohderyhmät poikkesivat toisistaan.

4.2 Nukketeatterityöpajan elämyksellisyys

Nukketeatterityöpaja järjestettiin pääkirjasto Metson Satuhuoneessa klo 15-18. Työpaja oli suunnattu yli 5-vuotiaille lapsille. Lapset pääsivät itse kokeilemaan nukketeatterin tekemistä. Työpajassa lapset saivat askarrella ensin mieluisat esityshahmot, jonka jälkeen ideoitiin yhdessä tarina, valittiin esiintyjät sekä avustajat. Lopuksi tarina esitettiin muille katsojille, jotka saivat olla myös mukana esityksen kulussa. Nukketeatterin lisäksi työpajassa tehtiin myös varjokuvanäytelmiä. Aikuiset saivat osallistua myös nukketeatterin tekoon. Työpaja oli maksuton ja sinne ei tarvinnut ennakoilmoittautumista. (Nukketeatterityöpaja. Tampereen Teatterikesä 2012.)

Haastateltavamme Nukketeatterityöpajassa oli noin 30-vuotias nainen, joka oli tapahtumassa kahden lapsensa kanssa ja vieraili ensimmäistä kertaa Tapahtumien Yössä. Koitoisin he olivat Lempäälästä. Nukketeatterista heillä oli aiempia kokemuksia, mutta juuri tällaisessa työpajassa he eivät olleet ennen vierailleet.

Aloitimme tapahtumakierroksemme Nukketeatterityöpajasta. Ohjaaja toivotti meidät tervetulleeksi, ja olikin hienoa huomata, että tähän tapahtumaan aivan kaikki saivat osallistua. Tapahtuma osoittautuikin varjoteatterityöpajaksi sen sijaan, että se olisi ollut perinteistä nukketeatteria. Työpajassa vallitsi todellinen tekemisen riemu, ja lapset saivat olla mukana kaikessa, mitä esityksiä varten valmistettiin ja ideoitiin. Huomasimme, että työpajassa niin lapset kuin aikuisetkin pääsivät toteuttamaan itseään: ensin askarrettiin mieluisat pahviset esiintymishahmot, jonka jälkeen rakennettiin tarina, johon liitettiin äänitehosteet ja valot, jotka nekin toteutettiin yhdessä osallistujien kesken. Seuraavaksi analysoimme Nukketeatterityöpajan elämyksellisyyttä Elämyskolmio-teorian avulla käyttäen hyväksi omia havaintojamme sekä tekemäämme haastattelua.

KUVA 3. Askartelut Nukketeatterityöpajassa (Kuva: Tiina Käki 2012)

Elämyskolmion alin kokemuksen taso on motivaation taso eli kiinnostuminen. Käymme siis läpi elämyksen elementit kävijän motivaation tasojen kautta. Ensimmäisenä yksilöllisyys elementtinä, joka määrittelee tapahtuman ainutlaatuisuutta ja sitä, miksi kävijä valitsi juuri tämän tapahtuman. Me itse valitsimme Nukketeatterityöpajan havainnointikohteeksemme, sillä halusimme lapsiperheiden näkökulmaa tutkimukseemme. Myös omat lapsuudenaikaiset positiiviset muistot nukketeatterista motivoivat meitä tämän tapahtuman kohdalla. Haastateltavamme kertoi hänen halunneen tulla tähän tapahtumaan perheensä kanssa sen Internetissä olleen kuvauksen ja aiempien hyvien kokemusten perusteella.

Tapahtumien Yön Internet sivujen kuvaus (Nukketeatterityöpaja 2012) Nukketeatterityöpajasta oli mielestämme aito, sillä siinä luvattiin kävijälle kokemus lumoavasta nukketeatterista. Kuvauksen perusteella odotimme perinteistä nukketeatteria, mutta kyse olikin varjoteatterista, jota ilmoituksessa ei mainittu. Haastateltavamme oli kiinnittänyt myös huomiota tähän. Tämän tapahtuman ilmoituksessa kiinnostuksen tason herätti helposti se, että kuvaus lupasi vapaan pääsyn tapahtumaan ja mahdollisuuden osallistua ilman ennakkoilmoittautumista. Mielestämme kuvauksessa tulee esiin osallistuva tekeminen ja yhdessä oleminen.

KUVA 4. Varjoteatteri-esitys (Kuva: Tiina Käki 2012)

Moniaistisia kokemuksia lupaa mielestämme jo ilmoituksen sana työpaja, joka viittaa siihen, että tapahtumassa pääsee itse tekemään ja kokemaan. Kontrastia arkielämään tämä toi omalle kohdallamme ainakin siinä, että kyse oli lapsille suunnatusta tapahtumasta ja lasten aktiviteeteista. Perheellinen haastateltavamme kertoi, että tällainen tapahtuma ei ollut heillekään ihan perusarkea, joten motivaationa tähän osallistumiseen on ollut erilaisen kokemuksen hakeminen. Vuorovaikutus motivaation tasolla on haluttavaa kokemaan Nukketeatterityöpaja yhdessä perheen kanssa. Myös me valitsimme tämän lasten tapahtuman vuorovaikutuksellisen kokemuksen toivossa.

Seuraavana siirrymme käsittelemään fyysistä kokemisen tasoa eli aistimista. Aistinhavainnot, joita teimme esityksen aikana olivat lasten ja soitinten äänet, varjokuvat, huoneen lämpö ja hämärä valaistus sekä tuntoaistimukset esimerkiksi askarrellessa, tai istuessa pehmeillä tyynyillä katsomossa. Haastateltavamme totesi työpajan olleen hyvin audiovisuaalinen kokemus kävijälle. Aitouden osalta kaikki aistinhavainnot tuntuivat aidoilta, sillä ne toteutettiin juuri siinä hetkessä sekä lasten että yleisön toimesta. Esimerkiksi ääniä saatiin aikaan taputtamalla ja soittamalla soittimia.

Tekemämme aistinhavainnot olivat tarinan tukena, ja se tuntui aidolta sekä välittömältä, lasten itse tekemältä. Haastattelussakin nousi esille, että esimerkiksi kaikki toteutetut äänet ja hämärä valaistus olivat tukeneet salamyhkäistä tunnelmaa ja työpaja oli sen myötä eheä kokonaisuus. Moniaistisuus tuli näin selkeästi esille tässä tapahtumassa fyysisellä tasolla. Aistinhavaintojen yhdistäminen uudella tavalla varjoteatterin teossa toi kontrastia arkeen haastateltavamme mielestä. Meille kontrastia arkeen toi varjoteatterin tekeminen yhdessä lasten kanssa. Aistinhavaintojen vuorovaikutus oli harmoniassa niin meidän kuin haastateltavammekin mielestä, eivätkä aistinhavainnot pilanneet tapahtuman teknistä laatua.

Haastateltavamme mielestä kokemus oli älyllisellä kokemisen tasolla hyvinkin opettavainen sekä lapsille että aikuisille. Lapset oppivat esimerkiksi kädentaitoja ja ryhmässä työskentelyä. Aikuiset saivat tästä kokemuksesta rohkeutta heittäytyä ja toimia spontaanisti, sekä vinkkejä siihen, mitä kaikkea lasten kanssa voikaan yhdessä toteuttaa. Aitouden ja tarinan elementit toteutuvat tällaisessa tuotoksessa, jossa lapset ovat itse saaneet keksiä tarinan alusta loppuun. Varjokuvateatterin esitykset olivat opettavaisia lapsille, sillä monet niistä korostivat oikean ja väärän merkitystä. Moniaistisuus toteutui oppimisen tasolla, ja millekään aistille ei kaivattu mitään lisähavainnot. Kontrasti tulee esiin

siinä, kuinka pienellä panostuksella voidaan saada aikaan antoisa tapahtuma lapsille ja aikuisille. Vuorovaikutus yleisön ja esiintyjien välillä tehosti mielestämme työpajaan osallistuneiden lasten oppimiskokemusta päästä itse tekemään varjoteatteria alusta loppuun.

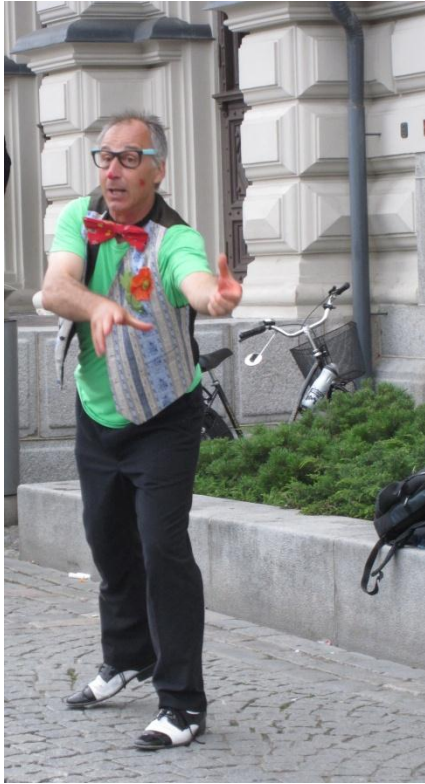
Emotionaalinen taso saavutettiin Nukketeatterityöpaja -tapahtumassa haastateltavamme näkökulmasta, sillä hänen mielestään Nukketeatterityöpajaa voi kutsua iloiseksi kokemukseksi eli elämykseksi. Pohdimme myös haastateltavamme kanssa sitä, voisiko Elämyskolmio-teorian huipun eli henkisen kokemisen tason muutoksen saavuttaa tämän tapahtuman myötä. Hänen mielestään tämä kokemus voi olla hänen omalle pojalleen jonkin asteinen muutoskokemus, josta lapsi voi ammentaa lisää rohkeutta vastaavanlaisiin tilanteisiin. Tämän viimeisen kokemisen tason tutkiminen on kuitenkin haastavaa, joten varmuudella ei voi sanoa mitä kukin henkisellä tasolla kokee ja saavuttaa.

4.3 Postimies Bidule miimikko esityksen elämyksellisyys

Miimikko esitys, Postimies Bidule, Keskustorilla oli kerännyt suuren väkijoukon seuraamaan esitystään, joten päätimme ottaa esityksen yhdeksi tutkimuskohteeksemme. Ranskalainen miimikko esiintyi Keskustorilla Raatihuoneen edessä. Esitys kuului OFF-Tampereen ohjelmistoon, mutta hän esiintyi torilla myös Tapahtumien Yönä. Hänellä oli erilaisia esiintymisvälineitä apunaan sekä musiikkia pantomiimiesityksen tukena. Esiintyjä otti yleisöä mukaan esitykseen sekä myös itse saattoi mennä yleisön sekaan äkkiarvaamatta. Esityksen sijainti ranskalaisen ruokatorin vieressä oli otollinen. (Dynamime, Postimies Bidule. Tampereen Teatterikesä 2012.)

Haastateltavamme kaksi vanhempaa rouvaa olivat jääneet seuraamaan esitystä sattumalta. He olivat Tapahtumien Yössä siskosten kesken ja Tapahtumien Yö oli heille ennestään tuttu. He olivat tamperelaisia. Toinen haastateltavistamme pääsi osallistumaan esitykseen miimikon avustajaksi, ja ajattelimmekin saavamme hyvää tutkimusmateriaalia heidän kaltaisista katsojista.

Havainnointimme perusteella voisi sanoa, että motivaatio jäädä seuraamaan esitystä tuli monelle vasta paikan päällä, sillä äännet ja väkijoukko kiinnittävät ohikulkijan huomion. Haastateltavammekin totesivat jääneensä sattumalta seuraamaan esitystä. Mielestämme motivaation tasolla esityksen moniaistisuus ja kontrasti arkeen sekä vuorovaikutus esiintyjän ja yleisön välillä olivat seikkoja, jotka saavat katsojan mielenkiinnon heräämään. Esityksen mukaansatempaavuus ja tunnelma olivat yksi motiivi jäädä seuraamaan esitystä loppuun saakka. Haastateltavamme sanoin esitys ”hypnotisoi” mukaansa.

KUVA 5. Postimies Bidule -miimikko esitys (Kuva: Tiina Käki 2012)

Fyysisellä tasolla aistinhavaintoja tässä esityksissä olivat esimerkiksi musiikki, ihmisten nauru, erilaiset eleet ja ilmeet, tuulen vire ja kylmä ilma. Hajuaistin herätti ranskalaisen ruokatorin tuoksut. Taputtaminen ja osallistuminen esityksen kulkuun puolestaan aktivoivat tuntoaistia. Aistinhavainnot ovat kuitenkin yksilöllisiä, joten jokaisen kokemus on henkilökohtainen. Esitys koostui useista pienistä sketseistä, joten varsinaista tarinaa ei ollut. Toisaalta tämä varmisti sen, että esitykseen pääsi sisälle missä tahansa kohtaa esitystä. Omien havaintojemme perusteella esitys oli aitoa pantomiimia ja se vaikutti yleisöön toivotulla tavalla, joten aitouden elementti fyysisellä tasolla toteutuu.

Eri aistinhavainnot esityksessä tukivat toisiaan, mikä mahdollisti moniaistisen kokemuksen. Aistien harmoniaa olisi kuitenkin voinut parantaa esimerkiksi sillä, että liikenteen melua ei olisi kuulunut. Kontrasti tuli esille selkeästi, sillä pantomiimiesitys ei ole Keskustorin tavallista arkea. Tätä mieltä olivat myöskin haastateltavamme. Esitys oli hyvin rikas vuorovaikutukseltaan, sillä yleisö otettiin mukaan esityksen kulkuun.

KUVA 6. Katsoja avustajana miimikon esityksessä. Lupa kysytty kuvan käyttöön opin-
näytetyössä (Kuva: Tiina Käki 2012)

Älyllisellä tasolla haastateltaviemme mielestä esityksestä oppi olemaan rohkeampi, rennompi ja nauramaan itselleen. Jokainen katsoja kokee esityksen yksilöllisesti, oppien siitä jotakin tai ei. Esityksen varjolla katsojat saivat huvitella ja pistää itsensä likoon, mikä saattoi antaa uutta näkökulmaa elämään. Esityksen moniaistisuus tukee mahdollista oppimiskokemusta sekä esityksen aitoutta. Oppimisen tasolla esityksestä ei mielestämme yhtenäistä tarinaa löytynyt. Kuten aikaisemmin totesimme kontrasti puolestaan näkyi selvästi, kun vertaa pantomiimia tavalliseen Keskustorilla tapahtuvaan toimintaan. Esiintyjän vuorovaikutus yleisön kanssa vahvisti tunnetta heittäytyä enemmän esitykseen sekä myös oppia siitä jotakin.

Lopuksi tiedustelimme haastateltaviemme mielipidettä emotionaalisella kokemisen tasolla. Heidän mielestään esitys oli positiivinen kokemus, joka herätti uusia ajatuksia ja sai jopa pohtimaan omaa elämää uudella tavalla. Tunnereaktioiden perusteella esitystä voi kutsua elämykseksi. Pohdimme esitystä myös henkisellä kokemisen tasolla, eli voiko esitys tuottaa katsojalleen muutoskokemuksen. Tulimme siihen tulokseen, että näin lyhykestoinen esitys ei takaa muutoskokemusta.

4.4 Improvisaatioteatteriryhmä Uuden Kattauksen elämyksellisyys

Improvisaatioryhmä Uusi Kattaus esiintyi Klubilla klo 18-18.45. Heidän improvisaatioesityksensä, Improirttarit, koostui useista pienistä improvisaatiosketseistä. Improvisaatiosesitysten aihepiirit vaihtelivat laidasta laitaan ja yleisö sai vaikuttaa esitysten kulkuun ja aiheisiin. Improvisaatioryhmästä yksi toimi ikään kuin juontajan roolissa esitellen ryhmän ja vieden esitystä eteenpäin. (Uusi Kattaus: Improirttarit. Tampereen Teatterikesä 2012.)

Haastateltavamme oli 20-vuotias tamperelainen nuori mies. Hän oli tullut seuraamaan veljensä kanssa Uuden Kattauksen esitystä ja oli myös aiemminkin käynyt Tapahtumien Yössä. Haastateltavamme oli käynyt ennenkin katsomassa improvisaatioteatteria ja osasikin sitä kautta analysoida esitystä hieman perusteellisemmin. Valitsimme hänet haastateltavaksi, sillä hän oli päässyt seuraamaan esitystä alusta alkaen hyvältä paikalta, aivan eturivistä.

Improvisaatioteatteriryhmä Uuden Kattauksen esitys Klubilla oli kolmas tapahtumakohteemme. Kyseistä tapahtumaa kuvaillaan Tapahtumien Yön nettisivuilla seuraavasti: ”Improvisaatioteatteri Uusi Kattaus tarjoaa Klubin lavalla impromailman irtokarkkeja. Tästä sekoituksesta jokainen löytää varmasti oman suosikkinsa. Samaan pussiin on kauhottu kirpeitä kohtauksia, suklaista sanailua ja lakritsisia lauluja. Mukana on myös aivan uusia, yllätyksellisiä makuyhdistelmiä. Tämä ainutkertainen improkarkkitarjoilu saa katsojansa takuulla sokerihumalaan.” (Uusi Kattaus: Improirttarit 2012.) Tällainen kuvaileva ja mielikuvia herättävä esittelyteksti sai meidät kiinnostumaan tapahtumasta, ja odottamaan jonkinlaista yksilöllistä esitystä, jota ei voi muuten kokea.

KUVA 7. Improvisaatioryhmä Uuden Kattauksen esitys (Kuva: Tiina Käki 2012)

Haastateltavamme kertoi, että hänen motiivinsa tulla tapahtumaan oli hänen veljensä teatteriryhmän esitys, sekä oma kiinnostus improvisaatioteatteria kohtaan. Meillä oli myös tietynlainen odotus improvisaatioesityksestä sen tapahtumakuvauksen, omien aiempien kokemusten sekä harrastusten perusteella. Jo pelkästään sanana improvisaatio tuo mielikuvan hetkessä luodusta teatterista. Se tarjoaa koettavaa monille aisteille, ja on vuorovaikutuksessa yleisön kanssa luoden kontrastia tavalliseen arkeen. Improvisaatioesityksiä seurattaessa totesimme, ettei Internetin ohjelmistokuvauksen perusteella annettu mielikuva mielestämme täysin toteutunut.

Fyysisellä kokemisen tasolla eli aistimisen tasolla yksilöllisyyteen vaikutti se, mistä kohdasta katsoja pääsi seuraamaan esitystä. Haastateltavamme seurasi esityksiä otolliselta katselupaikalta eturivistä. Tässä tapahtumassa tärkeimmiksi aistinhavainnoiksi esityksen kannalta nousivat näkö ja kuulo. Jos katsoja ei näe mitä esityksessä tapahtuu, sen sisältö ei välity hänelle kovin hyvin. Havainnointiimme vaikutti negatiivisesti heikko äänentoisto esityksen aikana. Aitous näkyi siinä, miten esiintyjien eleet, ilmeet ja äänet olivat juuri siinä hetkessä tuotettuja, ja tilanne eli koko ajan.

Esitys koostui monista eri sketseistä ja juontaja vei sitä eteenpäin, mutta yhtenäistä tarinaa emme voineet siitä havaita. Kontrastia arkielämään loivat erilaiset huvittavat sketsit, joita näyttelijät tekivät. Aistinhavainnot toimivat vuorovaikutuksessa keskenään esimerkiksi näyttelijän äänen korostaessa jotakin hänen ilmettään. Vaimea äänentoisto häiritsi hieman esityksen seuraamista. Vuorovaikutusta loi se, että pystyimme aistimaan suuren yleisön läsnäolon tilassa sekä heidän reaktionsa.

Seuraavaksi aloitamme käsittelemään älyllistä kokemisen tasoa. Haastateltavamme kertoi tarkkailleensa esityksen aikana, kuinka näyttelijät toimivat, oliko esitys täysin improvisoitua, ja tekivätkö näyttelijät huvittavia virheitä. Itse koimme esityksen olleen mieltä virkistävä kokemus arjen keskellä, mutta sen suurempaa oppimiskokemusta se ei herättänyt. Verrattuna aikaisempiin kokemuksiin improvisaatiosta, kyseinen improvisaatiotapahtuma olisi voinut olla hauskempikin.

Mielestämme esityksen sketsien vaihteleva taso ja esiintyjien heittäytyminen viittasivat siihen, että esitykset eivät olleet ennalta opeteltuja. Tämä vahvisti improvisaatioesitysten aitoutta. Moniaistisen kokemuksen parantamiseksi äänentoistoon olisi voinut panostaa enemmän. Oppimisen tasolla katsoja voi saada innostuksen lähteä harrastamaan teatteria, nähtyään kontrastia tavalliseen arkeen tuovan improvisaatioesityksen. Vuorovaikutuksen elementti toteutui katsojien saadessa osallistua esityksien kulkuun keksimällä aiheita sketsinäytelmiin. Myös katsekontakti näyttelijöiden ja yleisön välillä esitysten aikana vahvisti vuorovaikutuksen toteutumista.

KUVA 8. Näyttelijöiden vuorovaikutusta yleisön ja toistensa kanssa (Kuva: Tiina Käki 2012)

Haastateltavamme mielestä tällainen improvisaatioteatteritapahtuma voi olla elämys, sillä se herättää iloisia ajatuksia katsojassa, eikä ole arkipäiväinen kokemus. Hän ei kuitenkaan mieltänyt tätä ryhmän parhaimmaksi improvisaatiotuotokseksi. Meidän kokemamme perusteella tämä Improvisaatioteatteri Uusi Kattauksen esitys oli viihdyttävä ja hauska kokemus, mutta emme kutsuisi sitä elämykseksi.

4.5 União da Roseira: Galaktiset karnevaalit-esityksen elämyksellisyys

Tunnettu tamperelainen sambaryhmä União da Roseira esiintyi Laikun lavalla klo 20.30-21.00. Sambakulttuuriin kuuluen esitys koostui upeista asukokonaisuuksista, hehkeistä tanssijoista ja vauhdikkaasta musiikista sekä tanssin rytmeistä. Vasta käyttönotettu uusi Laikun lava keräsi komean määrän katsojia ympärilleen sambaesityksen myötä. (União da Roseira: Galaktiset karnevaalit. Tampereen Teatterikesä 2012.)

Haastattelimme kangasalalaista pariskuntaa, jotka olivat noin 35-vuotiaita. He olivat käyneet Tapahtumien Yössä ennenkin ja sambaesityksen he olivat löytäneet ohjelmistokartan avulla.

União da Roseira sambaryhmä esitys oli nimeltään Galaktiset karnevaalit. Tapahtumien Yön nettisivuilla esitystä kuvaillaan vauhdikkaaksi ja värikkääksi mielen matkaksi kuumaan Brasiliaan. (União da Roseira 2012.) Tällaisella tekstillä saadaan asiakkaalle luotua esityksestä yksilöllinen ja ainutlaatuinen mielikuva, joka herättää kiinnostuksen osallistua tapahtumaan. Haastattelemamme pariskunnan mielestä esitys vastasi lehti-ilmoituksen luomia odotuksia. Samba-esityksen eksotiikka verrattuna suomalaiseen kulttuuriin on myös yksi motivaation herättäjä.

KUVA 9. Galaktiset karnevaalit uudella Laikun lavalla (Kuva: Tiina Käki 2012)

Lupaus aidosta brasilialaisesta samba –esityksestä täyttää aitouden elementin motivaation tasolla. Tarinaa motivaation tasolla ei ole havaittavissa esityksen kuvauksen yhtey-

dessä Internet sivuilla. Moniaistisuus motivaation tasolla toteutuu, sillä esitys lupaa tanssia ja musiikkia eli aisteille ärsykyttä. Kontrastia arkeen tuo brasilialainen kulttuuri. Vuorovaikutusta on mielestämme koettavissa tapahtumaan tullessa suuren yleisön kautta.

Fyysisellä eli aistimisen tasolla yksilöllisyyden elementtiin vaikutti suuresti se, kuinka hyvältä paikalta katsoja pääsee seuraamaan tällaista tanssiesitystä, jossa visuaalisuus on pääosassa. Haastateltavamme mielestä lavan sijainti alamäessä oli hieman huono, sillä lavalle ei nähnyt kunnolla kaukaa. Aistinhavaintoja, joita esityksessä voi tehdä ovat musiikin kuuleminen, kauniiden asujen ja liikkeiden näkeminen ja ulkoilman tuoksut sekä sen lämpötilan tunteminen.

KUVA 10. Näyttävät asut ja live-musiikki olivat tärkeä osa esitystä (Kuva: Tiina Käki 2012)

Esityksen aitous tuli hyvin esille oikeiden instrumenttien, esimerkiksi sambarumpujen käytössä ja livemusiikin kautta. Myös esiintymisasut ja tanssijoiden rohkeat liikkeet vastasivat mielestämme brasilialaista sambakulttuuria. Nämä tekijät tukevat esityksen luomaa tarinaa aidosta brasilialaisesta karnevaalitunnelmasta. Kontrastia arkeen tuo esityksen luonne, joka on eksoottinen ja rohkea. Konkreettisesti kontrasti tulee esiin kun tuodaan brasilialainen sambaesitys keskelle Suomen luontoa ja koleaa syysilmaa. Aistinhavaintojen vuorovaikutus oli muutoin harmoniassa keskenään, mutta esimerkiksi kolea ilma ja huonot katselupaikat sekä kanssakatsojien aiheuttama melu saattoivat häiritä esityksestä nauttimista.

KUVA 11. Kauempaa lavalle oli vaikea nähdä (Kuva: Tiina Käki 2012)

Älyllisellä tasolla yksilöllisyyden elementti toteutui haastateltavamme kohdalla esimerkiksi niin, että hän voisi lähteä itse harrastamaan tanssia. Esityksen myötä voi oppia uutta brasilialaisesta kulttuurista. Esityksen aitoutta jokainen pohtii omista lähtökohdistaan, riippuen kuinka paljon on tietämystä ennestään kyseisestä tanssilajista ja sen taustalla olevasta kulttuurista. Tanssiesitys eteni tietyllä kaavalla, mutta mukaansa tempaavaa tarinaa ei esityksessä ollut. Esityksen moniaistisuus olisi ollut parempi, jos sää olisi ollut kesäisen lämmin ja tukenut näin esityksen kuumaa tunnelmaa. Vuorovaikutusta loi musiikin mukaansatempaavuus ja esiintyjien katsekontakti yleisöön sekä esityksen loppupuolella tanssijoiden siirtyminen yleisön joukkoon tanssimaan.

Emotionaalisella kokemisen tasolla esitys on elämys, koska se oli meidän sekä haastattaviamme mielestä näkemisen arvoinen ja positiivinen kokemus. Muutoskokemusta, eli Elämyskolmion ylintä tasoa, ei esityksessä omien kokemustemme perusteella saavutettu, vaikka esitys tarjosikin inspiraatiota tanssiin ja sambakulttuuriin.

4.6. Tulishowryhmä Flamman elämyksellisyys

Tuliryhmä Flamma esiintyi Näsinpuistossa klo 22-22.30 (Tuliryhmä Flamma 2012). Flamma vietti 10-vuotis juhluvuottaan tänä vuonna ja esitys olikin kerännyt runsaasti katsojia. Flamman tulishow koostui tulitanssista, tulen pyöryksestä kepeillä, poilla, vanteella ja viuhkoilla, tulijonglöörauksesta, tulennielennästä ja -puhalluksesta sekä erilaisten erikoisvälineiden hallinnasta. Erikoisvälineinä Flamma käytti muun muassa puujalkoja, palavia moukareita, siipiä, miekkoja ja köysiä, joilla temppuja tehtiin. (Taustaa. Flamman. 2010.) Flamman tulishow on ollut mukana Tapahtumien Yössä jo useana vuonna.

Haastattelimme vanhempaa pariskuntaa, joka oli tullut katsomaan Flammaa yhdessä lastensa sekä lastenlastensa kanssa. He olivat aiemminkin käyneet katsomassa Flamman esityksiä, joten he osasivat esimerkiksi valita hyvän paikan siltä pohjalta. Seurue oli Tampereelta ja Tapahtumien Yö oli heille tuttu ennestään.

Viimeinen tutkimuskohteemme oli tulishowryhmä Flamma Näsinpuistossa. Esitys alkoi myöhään illalla, joten hämärtyvä syysilta loi täydelliset puitteet tällaiselle tulishow'lle. Motivaation tasolla tapahtuman yksilöllisyyttä korosti esimerkiksi se, että kyseessä oli ryhmän 10-vuotis juhlanäytös (Tuliryhmä Flamma 2012). Haastateltavamme olivat käyneet aiemminkin Flamman esityksissä, joten heillä oli ennako-odotus korkeatasoisesta ja hienosta esityksestä. Juhlavuosi oli yksi syy heille tulla katsomaan esitystä.

Toiselle meistä tämä tulishow oli kokemuksena ensimmäinen laatuaan, joten motiivina tulla katsomaan sitä oli ystävältä kuultu positiivinen palaute. Myönteinen aikaisempi kokemus Flamman esityksistä oli toiselle meistä syy miksi tulla uudestaan. Yksilöllisyys näkyi esityksessä mielestämme yleisön monimuotoisuutena, mistä voi päätellä, että esitys tarjoaa jokaiselle jotakin. Aitous motivaation tasolla perustui aiemmin nähtyyn Flamman esitykseen, eli esitys suurella todennäköisyydellä tulee täyttämään sen käsi-

tyksen mikä aiemmin oli syntynyt. Esimerkiksi tuli elementtinä on aitoa ja esityksessä tulee olemaan musiikkia sekä esiintyjien tempot ovat todellisia. Ensimmäistä kertaa vieraillevallekin katsojalle kuvaus Tapahtumien Yön Internet sivuilla: ”Tuliryhmä Flamman 10-vuotista uraa juhlistava tulispektaakkeli” lupaa, että esityksessä käytetään aitoa tulta (Tuliryhmä Flamma 2012).

Tarinaa esitykseltä osasi odottaa, jos oli aiemmin nähnyt Flamman esityksiä. Ensikertalaiselle tulishow nimenä antaa kuvan perinteisestä tulta sisältävästä akrobatiasta. Kävijä osaa odottaa tuntevansa tulen lämmön, petrolin hajun sekä näkevänsä visuaalisesti vaikuttavan performanssin, joten moniaistisuus toteutuu motivaation tasolla. Motiivina esitykseen tulemiselle on myös kontrastin hakeminen tavalliseen elämään. Aiemmin käyneille esitys on saattanut muodostua jo perinteeksi. Vuorovaikutus näkyy parhaiten, kun esimerkiksi perhe lähtee hakemaan yhteistä kokemusta. Aiempina vuosina käyneet myös tietävät, että tapahtuma kerää suuren yleisöjoukon, mikä kertoo esityksen suosios- ta ja lupaa yhteisöllisen kokemuksen.

KUVA 12. Runsas katsojajoukko Flamman show'ssa (Kuva: Miina Nupponen 2012)

Yksilöllisiä aistinhavaintoja, joita fyysisellä tasolla voi tehdä ovat tulen lämmön tunteminen iholla, petrolin haistaminen, tulen näkeminen hämärässä, viileän syysilman aistiminen sekä esiintyjien huutojen ja musiikin kuuleminen. Aistinhavaintoihin vaikuttavat kuitenkin monet seikat, esimerkiksi katsomapaikan sijainti. Edellä mainitut aistinhavainnot tukevat fyysisellä tasolla havaittua aitoutta, esimerkiksi esiintyjien käyttäessä oikeaa tulta. Tarinan osalta aistinhavainnot tukivat toisiaan siltä osin, mitä tarinasta oli havaittavissa, sillä esimerkiksi vuorosanoja ei käytetty esityksessä.

Moniaistisuus tuli esiin siinä, että lähes jokaiselle aistille oli jotakin tarjolla. Kontrasti normaaliin arkeen tulee vahvasti kaikkien aistinhavaintojen kautta yhdistämällä ne eheäksi tulishow'ksi. Aistinhavaintojen vuorovaikutus toimi hyvin keskenään ja tuki esitystä, mutta esimerkiksi kylmä syysilma ja huono näköyhteys häiritsivät ajoittain esityksen seuraamista.

Yksilöllisyys elämyksen elementtinä toteutuu älyllisellä tasolla tulishow'n ainutlaatuisuutena. Haastateltavamme mielestä Flamma oli löytänyt omintakeisen tyylinsä ja onkin siksi täysin yksilöllinen kokemus. Aitouden puolesta esityksestä teki uskottavan se, että se oli uniikki, ja aitoutta toi myös esiin todellisen tulen kanssa toteutetut akrobatiakuviot aidossa luonnon ympäristössä. Esityksestä löytyi tarina ja selkeä draaman kaari, ja se oli hyvin mukaansatempaava. Myös esityksen ympäristö sai katsojan eläytymään tarinaan. Tarina ei kuitenkaan ollut älyllisesti kovinkaan haastava mutta rytmitti silti esityksen kulkua hyvin.

KUVA 13. Tuli esityksen elementtinä (Kuva: Miina Nupponen 2012)

Moniaistisuus toteutuu hyvin esityksessä, ja esitys ei kaipaa välttämättä sen enempää ärsykeitä aisteille ollakseen parempi kokemus katsojalle. Tulen käyttäminen ilmaisun elementtinä sekä esityksen sijainti hämärtyvässä Näsinpuistossa loivat vahvan kontrastin tavallisen elämän aistimuksiin. Vuorovaikutusta katsojien ja esiintyjien välille ei syntynyt mutta yleisö oli kuitenkin aktiivisesti mukana esityksen kulussa, aplodien muodossa ja osoittamalla suosiota esityksen lopussa.

Emotionaalisella tasolla Flamman tulishow'ta voidaan kutsua elämykseksi, sillä se oli onnistunut ja viihdyttävä esitys. Se tarjosi monille eri aisteille koettavaa ja monet elämyksen elementit toteutuvat hyvin lähes kaikilla kokemisen tasoilla.

KUVA 14. Flamman näyttävä 10-vuotis juhlashow (Kuva: Miina Nupponen 2012)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käymme läpi johtopäätökset, eli onko Tapahtumien Yö elämyksellinen kävijälle ja kuinka elämyksen elementit toteutuivat eri tapahtumissa Tapahtumien Yössä. Kertaamme vielä tapahtumat, joissa havainnoimme ja haastattelimme sekä kerromme, mitä huomionarvoista niistä nousi esille ja kuinka elämyksellisyys toteutui kussakin tapahtumassa.

Ensimmäinen tutkimuskohteemme oli Nukketeatterityöpaja, jossa erityisesti oppimisen tasolla elämyksen eri elementit toteutuivat hyvin. Esimerkiksi lapset oppivat muun muassa ryhmätyöskentelyä, kädentaitoja sekä oikean ja väärän merkitystä tarinoiden muodossa. Työpajassa myös vuorovaikutus oli keskeisessä roolissa, sillä kaikki osallistujat pääsivät mukaan varjoteatterin tekoon. Kritiikkiä antaisimme kuitenkin siitä, että Internet-sivujen kuvauksessa puhutaan nukketeatterista, vaikka kyse olikin varjoteatterityöpajasta. Tämä oli ainut tutkimistamme tapahtumista, jossa henkisen tason muutokokemus saattoi olla havaittavissa. Haastateltavamme mielestä Nukketeatterityöpaja saattoi olla hänen pojalleen muutokokemus, josta lapsi voi saada lisää rohkeutta ja uskallusta vastaavanlaisiin tilanteisiin.

Postimies Bidule miimikko esitys Keskustorilla oli hyvä esimerkki mukaansatempaavasta ja vuorovaikutuksellista tapahtumasta. Motivaation tason tutkiminen oli haastavaa tässä tapahtumassa, sillä me sekä haastateltavamme jäimme seuraamaan tapahtumaa sattumalta. Motivaation herätti kuitenkin hyvin suuri yleisö, joka seurasi esitystä sekä esimerkiksi esityksestä kantautuvat äänet. Fyysisellä tasolla esitys oli moniaistinen. Aistinhavainnot toimivat muutoin vuorovaikutuksessa keskenään, mutta esimerkiksi liikenteen äänet saattoivat olla häiritsevä tekijä. Oppimisen tasolla keskeiseksi nousi se, että esityksen myötä voi saada uusia ajattelutapoja elämään ja oppia heittäytymään tilanteisiin. Ennen kaikkea esitys oli hauska, mutta kuitenkin hyvin pintapuolinen ja lyhykkestoinen kokemus.

Uuden Kattauksen improvisaatioesitys oli tapahtumista motivaation tasolla kiinnostavimman kirjaimellisesti herkullisen kuvauksen perusteella. Se lupasi ennennäkemätöntä, ainutlaatuista ja moniaistista kokemusta katsojalleen. Kuvaus lupasi kuitenkin mielestämme enemmän kuin mitä esitys tarjosi. Fyysisellä kokemisen tasolla tärkeimmät aistit olivat näkö ja kuulo. Esityksen tekniseen laatuun vaikutti negatiivisesti esimerkiksi äänentoiston vaihteleva taso. Älyllisellä tasolla positiivista oli huomata improvisaation olleen aitoa ja siinä hetkessä tuotettua. Esitys voi inspiroida lähteä kokeilemaan improvisaatioteatteria. Elämyksellisyyden elementtejä tarkasteltaessa älyllinen eli oppimisen taso toteutui heikoiten eri kokemisen tasoista. Vuorovaikutus kuitenkin oli suuressa osassa oppimisen tasolla, kun yleisö pääsi vaikuttamaan esityksen kulkuun, ja näyttelijät ottivat aktiivisesti kontaktia yleisöön.

Elämyksen elementeistä parhaiten toteutui kontrasti União da Roseira sambaesityksessä, sillä se oli niin vahvasti poikkeava suomalaisesta kulttuurista. Erityisesti viileä syysilma korosti kontrastia verrattuna kuumaan brasilialaiseen sambakulttuuriin. Myös ulospäin suuntautunut ja näyttävä latina-amerikkalainen kulttuuri vasten suomalaista vaatimatonta mentaliteettia loi kontrastia tässä tapahtumassa. Tapahtumassa moniaistisuus nousi keskeiseen rooliin tarjoamalla visuaalisesti näyttävän esityksen, jossa musiikki oli myös tärkeässä asemassa. Live-laulu sekä rumpusäestys ja perinteiset sambapuvut tukivat esityksen aitoutta. Vuorovaikutuksellisen esityksestä teki samban ilaakoiva tanssityyli ja aktiivinen kontakti yleisöön. Tämä sambatapahtuma valikoitui tutkimukseemme, koska uuden Laikun lavan toimivuudesta toivottiin palautetta. Haastateltavamme ainut kritiikki liittyi Laikun lavan sijaintiin, sillä kauempaa esitystä seuraneena lavalle ei nähnyt kunnolla. Tämä seikka saattoi häiritä hieman esityksen seuraamista, mikä puolestaan vaikutti elämyksen kokemiseen. Muuten Laikun lava oli toimiva esiintymispaikka.

Flamman tulishow-ryhmän esityksessä elämyksellisyyttä loi tulen käyttäminen elementtinä sekä tapahtuman paikka ja aika hämärtyvässä Näsinpuistossa. Yksilöllisen tapahtumasta teki motivaation tasolla ryhmän 10-vuotis juhlashow. Haastateltavamme totesi Flamman löytäneen omintakeisen tyylinsä, ja tämänkin puolesta voidaan todeta esityksen olleen yksilöllinen. Esityksestä päällimmäisenä jäi mieleen niin haastateltavillemme kuin meillekin esityksen mukaansatempaavuus ja lumoava tunnelma. Aistit olivat tärkeässä osassa tässäkin tapahtumassa ja niiden avulla kontrasti arkeen luotiin hyvin yhdistämällä aistinhavainnot eheäksi kokonaisuudeksi. Aidon tulen luoma taianomainen tun-

nelma ja upeat akrobatialiikkeet tukivat tarinaa ja kiinnittivät katsojan täyden huomion. Älyllisellä tasolla esityksen tarina oli tärkeä elämyksellisyyden kannalta. Vuorovaikutus tässä tapahtumassa jäi lähinnä yleisön aplodeihin ja suosionosoituksiin, sillä esitykseen ei yleisö päässyt osallistumaan turvallisuussyistä. Kokemuksena esitys on moniaistinen ja hyvin erilainen, jolloin monet Elämyskolmion kriteerit täyttyivät siinä miltei jokaisella kokemisen tasolla.

Tapahtumat olivat hyvinkin erilaisia ja eri tapahtumissa elämyksellisyyden eri osa-alueet nousivat esille enemmän kuin toiset. Yleisesti ottaen elämyksen elementit toteutuivat eri kokemisen tasoilla, mutta löysimme myös parannettavaa joidenkin elementtien kohdalla. Esimerkiksi tapahtuman teknisillä seikoilla pystyi vaikuttamaan siihen, kuinka laadukas esityksen kokonaisuus oli ja kuinka hyvin sitä pystyi seuraamaan. Tapahtuman luonteesta riippuen oppimisen taso oli enemmän tai vähemmän tärkeässä asemassa. Esimerkiksi Postimies Bidule -miimikko esitys oli yllättävän opettavainen ja antoisa kokemus katsojalleen.

Tapahtumat Tapahtumien Yössä olivat hyvin lyhytkestoisia, ja Tapahtumien Yö on itsessään vain yhden illan ja yön mittainen, joten kovinkaan syvällisesti emme voineet elämyksellisyyttä analysoida. Tutkimamme tapahtumat olivat ennen kaikkea viihdyttäviä ja ne toivat kulttuurielämyksiä arjen keskelle. Henkisen tason muutoskokemus jäi ehkä kuitenkin saavuttamatta. Tästä syystä jätimme Elämyskolmion ylimmän tason, eli henkisen kokemisen tason lähinnä pohdinnan asteelle. Mielenkiintoista oli huomata, että lasten tapahtuma Nukketeatterityöpaja saattoi vaikuttaa mukana olleisiin lapsiin niin vahvasti, että muutoskokemus on mahdollista havaita. Tämä johtuu ehkä puolestaan siitä, että lapset ovat vielä avoimempia ja vaikutuksille alttiimpia kuin aikuiset. Lapsille pienetkin asiat ovat merkityksellisiä. Erityisesti lasten päästessä tekemään itse asioita Nukketeatterityöpajassa on kokemus silloin voimakkaampi verrattuna siihen, jos lapsi vain seuraisi vierestä.

Tutkimiemme tapahtumien perusteella voisi sanoa, että Tapahtumien Yö täyttää hyvin elämyksen eri elementit ja tarjoaa kävijälleen kokemuksen. Sitä emme voi tutkimuksesamme todistaa, onko kokemus positiivinen vai negatiivinen, sillä yksilön kokemukseen vaikuttavat niin monet tekijät. Erityisesti aikaisempi tietämys ja kokemukset vaikuttavat siihen, miten nämäkin tapahtumat koetaan. Jokainen tulkitsee esityksiä oman kulttuurinsa pohjalta ja tästä syystä johtuen kokemukset voivat olla hyvinkin vaihtelevia. Tämä

tekikin kävijän kokemuksen tutkimisesta mielenkiintoista mutta ajoittain myös haastavaa. Tutkimustulosten yleistämisessä tuleekin olla varovainen ja pohtia erilaisia näkökulmia tekemättä liian hätiköityjä johtopäätöksiä. Tutkimuksemme perustui siis kahden ihmisen havainnointiin ja viiteen haastatteluun, joten johtopäätöksetkin esitettiin näiden tulosten pohjalta. Tutkimuksen perusteella meille ja haastateltavillemme nämä tapahtumat olivat kaiken kaikkiaan positiivisia kokemuksia, joten emotionaalisen kokemisen tason perusteella Tapahtumien Yötä voidaan kutsua elämykselliseksi kulttuuritapahtumaksi.

6 LOPUKSI

Opinnäytetyöprosessimme oli mielenkiintoinen mutta myös ajoittain haastava. Aiheen valinnassa onnistuimme hyvin, sillä aihe pysyi kiinnostavana läpi työn. Aloitimme työn ideoinnin jo alkuvuonna 2012, joten olimme asian suhteen ajoissa liikkeellä. Keväällä kävimme tapaamassa Tampereen Teatterikesän tiedottajaa, Eevamaija Miettinen-Kopsaa, ja hänen kanssaan päädyimme siihen, että tutkimme Tapahtumien Yön elämyksellisyyttä. Aiheen selkiytyttyä saimme motivaatiota lähteä työstämään opinnäytetyötämme tehokkaammin. Välillä aikataulujen yhteensovittaminen oli haastavaa ja kesällä kirjoittaminen hidastui työharjoittelukiireiden takia. Syksyä kohden kirjoitustahti parani kun olimme saaneet aineistomme kerättyä Tapahtumien Yössä. Yksi tärkeimpiä kontaktejamme Tampereen Teatterikesään oli Tapahtumien Yön tuotantosihteeri, Emmi Pulliainen, jonka kanssa keskustelimme tutkimuksemme toteuttamisesta sekä esimerkiksi haastattelukysymyksistämme.

Elämyksellisyyden tutkiminen on haastava aihe ja mietimmekin pitkään millä tavalla tutkimuksemme toteutamme. Tapahtumana Tapahtumien Yö oli hieman vaativa, sillä tapahtumat levittäytyivät ympäri Tampereen keskustaa. Näin ollen meidän täytyikin valita vain tietyt tapahtumat, joissa havainnoimme ja haastattelimme kävijöitä. Mielestämme onnistuimme hyvin siinä, että valitsimme tutkimuskohteiksi erilaisia tapahtumia aina teatterista lasten tapahtumiin. Myös haastattelu otantamme oli monipuolinen. Valitsimme haastateltaviksemme hyvin erilaisia ja eri-ikäisiä henkilöitä.

Päätös tehdä tutkimus yhdessä oli hyvä, sillä haastattelujen toteuttaminen sujui paremmin, ja saimme monipuolisempaa havainnointimateriaalia. Tutkimuksemme suurin haaste oli haastattelukysymysten muotoilu Tarssasen ja Kyläsen (2005) Elämyskolmiomallin pohjalta. Olisimme voineet käyttää enemmän aikaa näiden kysymysten muotoiluun saadaksemme laadukkaampaa materiaalia lopputulosta ajatellen. Haastattelutilanteessa oli tärkeää, että avasimme kysymyksiä enemmän haastateltavillemme, ja pohjustimme tutkimuksemme aihetta.

Tutkimusta on mahdollista hyödyntää esimerkiksi kulttuuritapahtuman suunnittelussa tai markkinoinnissa. Se antaa oleellista tietoa Tapahtumien Yön luonteesta. Varsinkin elämyksellisen tapahtuman järjestämisessä uskomme, että tutkimuksesta on hyötyä.

Tampereen Teatterikesälle tutkimus oli tervetullut, sillä Tapahtumien Yötä ei ole tutkittu kovinkaan paljon omana tapahtumanaan. Tutkimus siis tuotti varmasti uutta ja mielenkiintoista tietoa Tampereen Teatterikesän organisaatiolle, ja toivomme että tutkimuksesta on hyötyä jatkossa.

Tutkimustamme voisi jatkaa esimerkiksi tutkimalla Tapahtumien Yön elämyksellisyyttä vielä pitkäjänteisemmin ja laajemmin tai esimerkiksi Tapahtumien Yön järjestämiseen liittyvissä tekijöissä. Voimme kuitenkin suositella Tapahtumien Yötä tutkimuskohteena, sillä se oli hyvin monipuolinen ja mielenkiintoinen tapahtuma.

LÄHTEET

Kirjalähteet:

Borg, P., Kivi, E. ja Partti M. 2002. Elämyksestä elinkeinoksi. Matkailusuunnittelun periaatteet ja käytäntö. Juva: WS Bookwell Oy.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Kananen, J. 2008. Kvali: Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopistopaino.

Kauhanen, J., Juurakko, A. & Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus, Vantaa: WSOY.

Nykysuomen Sanakirja. 2002. 15. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Pine, J. & Gilmore, J. 1999. The Experience Economy: Work in theater & Every Business a Stage.

Saarinen, J. 2002. Elämys – teollisuutta, taloutta vai jotakin muuta? Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Tarssanen, S. 2009. Elämystuottajan käsikirja. 6 painos. Rovaniemi: Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus.

Vilka, H. 2007. Tutki ja havainnoi. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Elektroniset lähteet:

Dynamime, Postimies Bidule. Tampereen Teatterikesä. Luettu 30.8.2012.
<http://www.teatterikesa.fi/off-tampere/off-tunnista-tuntiin/postimies-bidule/>

Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus. Elämysteollisuus. Julkaistu 28.1.2010. Luettu 15.9.2012. <http://www.leofinland.fi/index.php?name=Content&nodeIDX=4375>

Nukketeatterityöpaja. Tampereen Teatterikesä. Luettu 1.8.2012.
<http://www.teatterikesa.fi/tapahtumien-yo/tapahtumien-yo-tunnista-tuntiin/?x2350183=2437421>

Tampereen Teatterikesä lyhyesti. Luettu 20.9.2012.
http://www.teatterikesa.fi/info/teatterikesa_lyhyesti/

Tapahtumien Yö. Tampereen Teatterikesä. Luettu 4.5.2012. <https://teatterikesa-fi.directo.fi/tapahtumien-yo/>

Tuliryhmä Flamma. Tampereen Teatterikesä. Luettu 1.8.2012.
<http://www.teatterikesa.fi/tapahtumien-yo/tapahtumien-yo-tunnista-tuntiin/?x2116791=2431267>

União da Roseira: Galaktiset karnevaalit. Tampereen Teatterikesä. Luettu 1.8.2012.
<http://www.teatterikesa.fi/tapahtumien-yo/tapahtumien-yo-tunnista-tuntiin/?x2116783=2430077>

Uusi Kattaus. Tampereen Teatterikesä. Luettu 1.8.2012.
<http://www.teatterikesa.fi/tapahtumien-yo/tapahtumien-yo-tunnista-tuntiin/?x2116775=2429185>

Muut lähteet:

Matala, S. 2010. Tutkimustyön perusteet. Luento. Tampereen ammattikorkeakoulu. Ikaalinen.

Miettinen-Kopsa, E. Tampereen Teatterikesän tiedottaja. 2012. Sähköpostiviestit. Tampere.

Pulliainen, E. Tapahtumien Yön tuotantosihteeri. 2012. Tampereen Teatterikesän toimintakertomus. Tampere.

Tampereen Teatterikesä. Esite. (2012)

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

Haastattelukysymykset

Minkä ikäinen olet?

Alle 20 v

20-25

26-35

36-45

46-55

56-65

Yli 65 v

Oletko yksin vai tulitko seurueen kanssa? Kuuluiko seurueeseen lapsia, aikuisia vai molempia?

Oletko käynyt aikaisemmin Tapahtumien Yössä?

Kotipaikkakunta?

Motivaation taso; kiinnostuminen

- Mikä sai sinut tulemaan juuri tähän esitykseen? Oliko motiivina ainutlaatuisen kokemuksen saaminen?
- Vastasiko esityksen kuvaus ohjelma-liitteessä tai Internetissä itse esitystä?
- Tempaisiko esityksen tarina/sisältö sinut mukaansa esitteen/ilmoituksen perusteella?
- Ajattelitko esitykseen tullessasi saavuttavasi moniaistisen kokemuksen? Millä perusteella valitsit esityksen? Halu saada tietylle aistille jotain, esim. musiikki?
- Tulitko esitykseen saadaksesi jotain uutta arjen keskelle?
- Oliko motiivina yhteinen kokemus tullessa tähän tapahtumaan?

Fyysinen taso; aistiminen

- Millaisia aistinhavaintoja teitte esityksen aikana?
- Näyttikö/kuulostiko esitys mielestäsi aidolta? Esim. käytettiinkö instrumentteja oikeasti yms.?
- Muodostiko näkemäsi ja kuulemasi yhtenäisen tarinan? Tukivatko eri aistihavainnot tarinaa?
- Mitä aistihavaintoja koit esityksen aikana?
- Mitä aistihavaintoja teit normaaliin arkeen poiketen?

- Olivatko aistihavainnot harmoniassa keskenään? Pitasiko jokin aistimus toisen?

Älyllinen taso; oppiminen

- Saitko uuden näkökulman/ ajattelutavan esityksen kautta? Mitä mieltä olit esityksestä? Mitä hyvää/huonoa?
- Uskoitko esitykseen? Oliko siinä jotakin epäaitoa/ antoiko se väärän kuvan jostain asiasta?
- Oliko esityksessä mielestäsi tarina? Tarjosiko se älyllistä ajateltavaa yleisölle?
- Mitä aistihavaintoja esityksen aikana mielestäsi on mahdollista kokea? Joitakin lisää?
- Voiko esityksestä oppia jotakin arjesta poikkeavaa, jota et muuten olisi oppinut?
- Oliko esiintyjien ja yleisön välillä vuorovaikutusta? Saiko yleisö osallistua? Paransiko tämä esityksen laatua?

Emotionaalinen taso; elämys

- Kutsuisitko esitystä elämykseksi? Oliko esitys kokemisen arvoinen?
- Mitä tunteita se herätti? Parannus ehdotuksia?

(Henkinen taso; muutos)

- Löysitkö itsestäsi uusia puolia esityksen myötä? Muutoskokemus?